

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1935 kl. 10 f. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 6, i anledning av väckt motion om underlättande av förevisningen av icke eldfarliga biograffilmer.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 220, hava herrar *Norling* och *Bjurström* hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning huruvida föreskrifterna i 1 § i 1911 års biografafförordning och andra i detta sammanhang tillämpliga lagrum böra regleras i syfte att, åtminstone för vissa organisationer, underlätta förevisning av icke eldfarliga filmer samt att föranstalta om de åtgärder, till vilka utredningen kan föranleda.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat utlåtanden över motionen från statens biografbyrå och överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Skaraborgs län och Gävleborgs län, ävensom, efter att hava berett Arbetarnas bildningsförbund och I. O. G. T:s studieledning tillfälle att yttra sig över motionen, från dessa samman slutningar fått mottaga yttranden i ämnet.

Statens biografbyrå anser att ett visst fog finnes för motionärernas önskemål. Den egentliga betänklighet, som motionärernas förslag väckt hos biografbyrån, är följande. Enligt förslaget skulle endast organisationer komma i åtnjutande av den förändring, som föreslås. Även statens biografbyrå ansåge, att motsvarande bestämmelser i varje fall icke tills vidare borde tillämpas ifråga om enskilda filmförevisare. Men byrån vore mycket betänksam mot att ändringen blott skulle gälla *vissa* organisationer. Byrån kunde icke anse det annat än olämpligt att genom lagstiftning ge företräden åt somliga men vägra dem åt andra mer eller mindre likaberättigade. Om endast *vissa* organisationer angåves böra bli delaktiga av förmånen, skulle säkerligen nya organisationer snart uppstå, som finge anses lika eller ännu mera berättigade, vilket komme att nödvändiggöra ständiga tillägg till de beslutade föreskrifterna. Byrån ansåge därför, att om förändringen skulle ske, den borde gälla *alla* organisationer.

Överståthållarämbetet har yttrat, bland annat, att det ur brandskyddssynpunkt icke föreläge något egentligt behov av att ansökning om tillstånd till förevisande av brandsäker film gjordes. Ur ordningssynpunkt talade dock vissa skäl för ansökningsförfarandets bibehållande även i fråga om sådan film. Dessa skäl vore enligt ämbetets uppfattning av sådan betydelse, att ämbetet icke ansåge sig böra tillstyrka den i motionen ifrågasatta ändringen i hittills gällande bestämmelser i ämnet. Därest emellertid en dylik ändring skulle anses böra ske,

saknades dock enligt överståthållarämbetets mening anledning att, såsom i motionen föreslagits, begränsa rätten till befrielse från skyldigheten i fråga endast till vissa organisationer. Dels vore nämligen en dylik begränsning icke påkallad av grunden för undantagsbestämmelsen — filmens brandsäkra beskaffenhet — och dels torde det möta stora svårigheter att draga gränsen mellan sådana organisationer, vilka borde åtnjuta befrielse från skyldigheten att söka tillstånd, och sådana, vilka icke skola anses berättigade därtill.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har anfört, bland annat: Då bestämmelserna i 1911 års biografförordning äsyftade ernåendet av en allmän kontroll över biografföreställningar och således vore avsedda att tillgodose även andra intressen än vinnandet av brandskydd vid föreställningarna, bl. a. ordningssynpunkter, föreläge enligt länsstyrelsens mening icke någon anledning att från denna förordnings tillämpning helt undantaga förevisandet av icke eldfarlig film. Det torde dock knappast få anses nödigt, att förordningens samtliga föreskrifter skulle tillämpas i fråga om sådan förevisning av biografbilder, som skedde vid andaktsövning eller i sammanhang med den statsunderstödda föreläsungsverksamheten, vilken i allt fall vore underkastad kontroll, ävensom vid andra vetenskapliga eller populärvetenskapliga föreläsningar eller föredrag, därest vid sådan förevisning endast s. k. säkerhetsfilm komme till användning. I avseende å förevisningar av nu angivna slag torde, särskilt om filmen blivit granskad och godkänd av statens biografbyrå, vara tillräckligt, att anmälan om förevisningen gjordes till vederbörande polismyndighet. Icke minst föreliggande svårighet att utfinna mot missbruk betryggande bestämmelser torde emellertid påkalla närmare utredning i förevarande avseende. Länsstyrelsen hade därför icke något att erinra mot att utredning verkställes i angivna hänseende. Länsstyrelsen framhåller vidare nödvändigheten ur kontrollsynpunkt av att den s. k. säkerhetsfilmen av sakkunnig myndighet försåges med särskilt märke, som otvetydigt angåve dess beskaffenhet av icke eldfarlig, då det hitintills, såsom bl. a. inom Skaraborgs län inträffade fall utvisa, för polismyndigheterna varit förenat med stora svårigheter att pröva riktigheten av biografägares uppgifter därom att av dem förevisad film vore att hänföra till film av sistberörda beskaffenhet.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har åberopat ett vid sitt utlåtande fogat, av Svenska brandskyddsföreningens sekreterare kapten R. Götherström avgivet yttrande, till vilket länsstyrelsen ansluter sig. Kapten Götherström yttrar bland annat: Det torde kunna ifrågasättas, huruvida det ej jämväl för filmförevisning med ej lättantändlig film skulle vara tillräckligt att fordra anmälan till polismyndighet och att sålunda tillståndsbevisen skulle bortfalla, enär det för dylik filmförevisning knappast erfordras strängare bestämmelser än för teaterföreställningar, konserter o. s. v. Anmälan om dylika filmförevisningar torde däremot vara av behovet påkallad även om det gäller platser, där ordningsstadgan för rikets städer ej gäller. Det syntes nämligen vara angeläget, att

polismyndighet hade möjlighet att vid dessa filmförevisningar kontrollera, dels att filmen ej vore lättantändlig film, innehållande nitrocellulosa, dels att densamma vore granskad och godkänd av statens granskningsmän. Erfarenheten visade nämligen, dels att en del filmer utgaves vara acetatfilmer, under det att de i verkligheten innehölle nitrocellulosa, dels att filmer uppvisades utan att vara godkända av statens granskningsmän. Enligt kapten Götherströms åsikt borde således erfordras *tillstånd* för förevisning av lättantändlig film innehållande cellulosa men endast *anmälan*, när det gällde svårantändlig film (acetatfilm), ej innehållande nitrocellulosa.

Arbetarnas bildningsförbund och *I. O. G. T:s studieledning* hava tillstyrkt bifall till motionen.

Utskottet får till en början, i anledning av motionärernas påstående, att lagstiftningen på förevarande område icke innefattar tillräckligt hänsynstagande till den numera vanliga icke-eldfarliga filmen, erinra därom, att de av motionärerna åberopade kungörelserna av den 3 juni 1932 helt lämna sådan film å sido och endast avse film av lättantändlig beskaffenhet. Föreskrifterna i 1911 års biografförordning göra däremot icke någon skillnad på lättantändlig och icke eldfarlig film. Enligt § 1 av sistnämnda förordning är alltså, såsom i motionen framhållits, polismyndighets tillstånd erforderligt även för förevisande av *brandsäker* film. Enligt § 13 av denna förordning gäller dock vad i förordningen är stadgat ej för det fall, att biografbilder, som icke beröra svenska krigsmakten vidkommande förhållanden och ej heller över svenskt område upptagits från luftfartyg, förevisas i sammanhang med föreläsning, som anordnas vid läroanstalt, ej heller i andra fall, då Konungen på ansökan meddelade befrielse från förordningens tillämpning. Dylik befrielse har meddelats samfundet Frälsningsarmén genom beslut den 24 augusti 1914 beträffande § 1 av förordningen på det sätt, att nämnda samfund finge, tills vidare och intill dess annorlunda av Kungl. Maj:t förordnades, för erhållande av tillstånd till offentligt förevisande av biografbilder under viss tid inom visst län, därom göra ansökan hos Kungl. Maj:ts vederbörande befälningshavande, som i ty fall skulle äga att i underordnad polismyndighets ställe meddela tillståndsbevis och erforderliga ordningsföreskrifter. Vidare har, såsom motionärerna framhållit, Svenska missionsförbundet enligt Kungl. Maj:ts beslut den 25 augusti 1933 medgivits rätt att, tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade, utan sådan ansökan, som avsåges i § 1 av förordningen den 22 juni 1911, i förbundets egna kyrkor och missionshus förevisa filmer, vilka icke innehölle nitrocellulosa.

Utskottet.

I motsats till vad vid biografförordningens tillkomst var fallet, kommer numera s. k. brandsäker film i stor utsträckning till användning. Ur brandskyddssynpunkt föreligger uppenbarligen icke något behov av att för förevisandet av sådan film kräva särskilt tillståndsbevis av vederbörande polismyndighet. Ur

ordningssynpunkt åter synes det knappast behöfligt att för förevisandet av brandsäker film upprätthålla strängare bestämmelser än för teaterföreställningar, konserter o. dyl. Då fråga är om förevisandet av sådan film torde således allenast anmälan till polismyndighet om föreställningen vara tillfyllest.

Motionärerna hava för sin del förordat, att bestämmelser härom borde avse endast organisationer. Även utskottet håller före att sådana bestämmelser åtminstone tills vidare icke böra tillämpas i fråga om enskilda filmförevisare. Såsom av ovanstående redogörelse för yttrandena över motionen framgår är även statens biografbyrå av denna mening.

I likhet med vissa av de hörda myndigheterna och av de skäl, som av dessa anförts, vill utskottet jämväl förorda, att rätt att göra allenast anmälan bör tillkomma *alla* organisationer. En generell föreskrift härom synes alltså böra införas i biografförordningen.

Vid anmälan böra givetvis fogas vederbörliga intyg dels av statens biografbyrå att filmen av densamma blivit granskad och godkänd, dels ock av statens provningsanstalt eller annan myndighet, som Kungl. Maj:t förklarar sig godkänna såsom intygsgivare, att filmen är av brandsäker beskaffenhet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att första kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, det Kungl. Maj:t måtte låta utreda, under vilka villkor brandsäker film må, utan att tillstånd enligt § 1 av biografförordningen den 22 juni 1911 inhämtats, av organisationer förevisas, samt vidtaga de åtgärder, som av utredningen må föranledas.

Stockholm den 3 maj 1935.

På utskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Sjödaht, Tham, Olof Carlsson, Per Andersson, K. A. Johanson, Bjursström, Carlström* och *Swarthing**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.